

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVIII.

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefericate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nuz. Angenfeld & Emeric Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
în București: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsbet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garsond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tariful
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o soră 20 bani

„GAZETA“ iese în de-cere și
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din întru și din
afară și la d-nu colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80, etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 159.

Brașov, Miercuri 20 Iulie (2 August).

1905.

Din cauza sfinței sărbători, diarul nu va
apăre până Joi seara.

Omul situațiunei?

(a) Dintre șefii coalițiunei, cel
mai dibaci orator și dialectician este
contele Albert Apponyi. Bărbat cu
cunoștințe profunde istorice și stă-
pân pe câteva limbi europene, în
cari tot așa de bine poate mânu con-
daiul, și cuvântul, ca și în limba ma-
ghiară. Architect isteț de frase și
când îi cetesc discursurile politice
par'că ți-e jale vădând concluziunile
lui atât de solid construite — de-
duse din premise false.

Nici orator de frunte, nici scri-
tor de sémă este Francisc Kossuth.
Om cu maniere politicose, umblat în
lumea mare, blând și îngăduitor, el
putea să fie un bun șef de secție în-
tr'un biuro al căilor ferate și nici-
odată numele lui nu s'ar fi pomenit
în arena politică, decât din întâm-
plare nu ar fi fiul tătâne-său. Moște-
nitorul unui nume însă, e silit vrând
nevrând să contribuie după puterile
sale, cu cuvântul grăit și cu cel scris,
la punerea în circulație a celui nume.
Iși va fi scriind el însuși articolele și
discursurile, ori i-le va fi scriind se-
cretarul, nu mult împorță. Acestea
tot nu adaug nici cu un dram la lă-
murirea său descurcarea cestiunilor
controverse.

Nici unul nici altul însă nu pare
a poseda energia lui Banffy, o ener-
gie silnică care îi pune în uimire pe
barbierii și ciobotarii sugestionai de
politica „națională“ și pe toți politi-
cianii maghiari de cafenea, cari se
scólă dimineța cu „Mégis hunczut a
némét“ pe buze — și se culcă in-
jurând naționalitățile.

Bartha Miklos i-a făcut odată un
instantaneu al întregii sale ființe și
se mira cum de acest om, care nu
are nici cualificațiunea unui notar co-
munal, a putut să ajungă cârmuitorul
unei țări?

Dér Banffy a fost întâiu fișpan,
și după cum se știe fișpania este un
post de incredere, la care nu se cere
cualificațiune, și a ajuns apoi minis-
tru președinte într'o epocă, când des-
tinele Ungariei nu puteau fi conduse
de bărbați de stat luminați, cum a
fost un Deak și un Eötvös, ei de
nise cărpaci rabiati, cari nu știu de
cât să dea cu pumnul în masă și cu
piciorul în pământ — strigând ma-
ghiarrisare! Așa a fost epoca atunci,
decădută rău, și mai este încă, și va
mai fi.

Iată de ce după 6 ani de repaus,
baronul Banffy a ajuns din nou la
ordinea țilei. Numele lui este pome-
nit de toți, articolele lui sunt comen-
tate și telegrafiate în streinătate. Se
vorbesce în sfârșit mai mult de din-
sul, decât de Apponyi și Kossuth. Să
fie el omul situațiunei?

Mai alaltăeri publică într'un diar
un articol despre monarchia „ungaro-
austriacă“ dăscăind Coróna și în
acelaș timp în alt diar un alt articol
despre raliarea partidelor 67-iste.
Amândoué remarcate, traduse și co-
mentate.

Alaltăeri s'a dus apoi la Deși și
și-a desfășurat nu se știe pentru a
câtea oră programul partidului, numit
partidul „cel nou.“ Cliseu ordinar în
care la fie-care pasagiū sē repetă
frasa „statul național maghiar“. Nu
e vorba singurul punct al progra-
mului, a cărui realizare suntem siguri
că Banffy o vrea în tótă sinceritatea.

A mai înșirat Banffy ce e drept,
și o mulțime de alte puncte frumoșe
la auđit, ca: reforma legii imposite-
lor după sistemul progresiv, asigu-
rarea minimului existenței etc. ba
până și votul universal. Dér cine pōte
sē-l crēdă pe Banffy, că ar fi aderen-
tul sincer al acestor puncte? Cine
pōte sē-l crēdă, că ar voi el sē a-
corde naționalităților votul universal,
când și orbul vede că o lege ca a-
ceasta ar înmormēnta cu o oră mai
curând și ultima speranță a statului
național maghiar.

Partea sinceră din programul lui
Banffy, „statul național“ nu se va
realiza, cu tōte că el o voiesce; ér
partea pe care imposibil sē o dorēscă
sincer — votul universal etc. se va
realiza și contra voinței lui.

Debutul lui de la Deși este a
se considera deci ca un episod, ca
multe altele din crisa politice fără
sfârșit, episod fără importanță, care
întru nimic nu va contribui la resol-
virea adevēratei crise, cestiunea na-
ționalităților.

Și pe când Banffy & consortes
iși pōrtă marfa falsă pe la tērguri și
lumea se adună și îi ascultă, un
sentiment de jale te cuprinde, când
veđi pe un Mocsary, singurul care
cunoșce bóla cea mare a țării și a
neamului său, și care a arătat și me-
dicamentul bólei, — ignorat, isolat și
prigonit.

Primim dela d-l avocat Dr. Cassiu Maniu
unul din reprezentanții naționaliștilor noștri din
generația mai tinēră un articol, căruia îi dăm
loc, ca unei voci ce dă expresiune viuă senti-
mentului până acuma înăbușit de legitimă măh-
nire față cu chipul cum e susținută ađi cauza
națională de către deputații români activiști din
dieta. Vederile noastre sunt bine cunoscut publicului
român, deci putem da cuvântul autoru-
lui articolului, fără de a mai reveni asupra
celor ce s'au petrecut de la 10 Ianuarie încōce
și asupra programului cu două suflete al confe-
renței electorale de la acea dată, de care face a-
mintire și d-l autor:

Causa noastră națională și deputații noștri naționali.

Indreptățirea înființării organizați-
unei politice naționale române independente
este motivată prin necesitatea apărării
drepturilor naționale române amenințate
de spiritul particularist, de care a fost și
este condus guvernul și parlamentul Un-
gariei. Nenumărate legi au fost aduse și
se proiectēză mereu, cari trebuiesc con-
damnate din punctele de vedere ale
teoriei: legiferării, reformelor, dreptu-
rilor constituționale, legilor fundamentale
ale statului, ale autonomiei bisericilor ro-
mănesci, ale civilizațiunei și culturai și ale
resonului de stat.

Mai important este pentru noi a ști
și sunt deplin convins, că toți Români
sunt de acord în această parte a cestiunei
politice actuale interne a statului nostru

— că spiritul amintit condamnabil din
punctele de vedere a statului ungar con-
cert involvă negarea naționalismului și în
special negarea drepturilor specifice nați-
onale române spre a aservi colectivitatea
cetățenilor acestui stat unor interese „par-
ticuliaristice“.

Față cu acest particularism ca ma-
xim de stat programa partidului național
român s'ar putē reasuma în punctul întâi
al jōgamei din 10 Ianuarie 1905: »elup-
tari recunoscerei națiunilor conlocuitoare
în ngaria de elemente constitutive ale
statului. La eluptarea acestei egalități
treiesc să conlucre toți Români, trebu-
esșe conlucre nu numai fiind-că acesta
o pōtiind drepturile și interesele noastre
de vistență națională, nu numai fiind-că
priiipiul naționalismului conține cele mai
nurnose și cele mai sublime elemente
eticdintre tōte formele conviețuirii so-
ciale și fiind-că organizațiunea politică
sing numai astfel se pōte forma, decât
folos ori-ce ocaziune de a conlucre, pre-
suprēnd, că avem iubire fierbinte de
drepte, inteligență destulă politică și
voiu neînfricată.

Acastă conlucreare se cuprinde to-
tul cse exprimă prin cuvântul organiza-
ție națională. Precum vedem și în natura
organia nu este altceva de cât o ne-
înfricată conlucreare. Primele și cele
ultime s'elămădit prin formarea materiei
protoplmatice, a nucleului și a învelitō-
rei amduror. Aceste trei au determinat
felul ducării.

Inoțiunea organizațiunei naționale
se cuprēde în mod nedespărțit și genuin
ideia alucrării și a activității în spirit
națion. Pentru-că, precum nu se pōte
înțeleși lupta politică a Irlandesilor fără
de hōrurile, a finlandesilor fără magna-
chartăin anul 1812, când s'a incorporat
la Rua păstrându-i-se autonomia politică,
a Boheimilor fără reinvierea drepturilor
Boheiei, tot așa lupta noastră națională
nu a înțeles — fără autonomia politică
romănescă, fără consciența drepturilor
noștri și voința hotărâtă de a fi restituiți
în aste drepturi ca națiune separată ro-
mân.

Este prin urmare evident, că lupta
noștră politică numai așa ar fi pe deplin
corepundētore scopului său plin de mă-
rireștică și națională, decât am fi astfel
situți, ca conlucrearea politică să o putem
concentra spre unicul scop al realizării
dreturilor neamului nostru românesc în
mo radical. Spre a obține însă această si-
tuție respectabilă, trebie neconțenit așa
sēcōnlucreăm ca nici-odată să nu alune-
cōm în făptuiri politice, cari sunt ori în
contradicție reală cu spiritul public națio-
nal, ori în contradicție logică cu premisele
științei său ale filosofiei politice.

Aici e timpul ca să-și pună întrebă-
rea tot Românul, că ore ce a fost moti-
vul principal, că în a. 1848—9 s'au jertfit
40000 Români pentru programul de pe
câmpul libertății? Nu ore faptul, că acel
program s'a apropiat pe cât s'a putut de
preceptele sus amintite ale spiritului na-
țional politic?

Mai departe. Ore prin ce a devenit a-
tât de importantă națiunea română, decât
nu prin puterea bine conservată și înțe-
lept întrebuintată a acestui spirit național
la porțile rēsărītului?!

Constatăm dér din istoria veacurilor
trecutelor lupte naționale și din mersul

lucrurilor actuale, că fără manifestațiile
istorice ale spiritului național, nu am fi
reportat nici succesele modeste din trecut
și nu am fi ađi în biruința forțe măguli-
tōre a respectului națiunilor moderne.

Din aceste luate considerațiuni poli-
tice simțim necesitatea inexorabilă de a
repeti la tōte ocaziunile acest adevēr și
tot-odată de a pretinde categoric, ca toți
Români, toți luptători politici români in-
tăi: să susțină și în public și în referin-
țele lor private principiile spiritului națio-
nal consacrate prin sângele românesc și
prin destinul națiunei romănesci într'un
chip ireductibil, intransigent și fără cea
mai neînsemnată sōvāire; al doilea: să se
știe jertfi în primul plan pentru interesele
și drepturile neamului românesc și al tre-
ilea: să se știe afirma înaintea lumii și a
istoriei ca modeluri de disciplină politică
națională, mai ales când sunt chemați a
representa neamul românesc. Ori-ce a-
batere dela aceste regule ale conduitei po-
litice este apostasie, ér când se fac în fa-
vorul unui dușman de mōrte cum avem
destui și noi Români în Ungaria — este
tradare.

Exemple de apostasie celebre în is-
torie sunt a lui Wentworth — mai târziu
devenise lord Strafford ca recompensă
pentru abandonarea partidului poporal en-
glez. — El a fost tradat de către
țitorii poporului englez, fiind-că nu a știut
jertfi vanitatea personală intereselor și
drepturilor poporului englez. — Apostasia
parlamentului irlandez de la anul 1800. —
In urma corumperilor practicate în mod
estrem de iscusit și prin asfixierea con-
sciințelor membrii acestui parlament au
votat uniunea legislativă cu marea-Brita-
nie, pronunțând astfel propria sa condam-
națiune. Urmări atari funeste are pentru
o națiune, decât reprezentanții săi violēză
prima regulă a conduitei politice: intran-
sigența consecventă. Ér în timpurile mai
noue apostasia deputaților slovaci, cari nu
au avut, se pōte, bărbăția a pronunța, sus-
ținē și apēra programul naționalităților în
parlamentul Ungariei cu disconsiderarea
dorinței naționalităților și a disciplinei de
partid. Prețul a fost sentimentul umilirei
proprie și a desnădăjduirei care se pro-
pagă prin astfel de conduită nevrednică.

Decă am avē timp, am putē dovedi,
că tōte casurile aceste celebre ale slăbirei
caracterului politic, au urmat din lipsa ca-
racterului peste tot. Wentworth fiind forțe
vanitos, parlamentul irlandez forțe lacom
și inapoiat în cultura sufletului, ér depu-
tații slovaci educați sub sistemul de ađi
al degradației politice a naționalităților.
Toți aceștia ne apar ca monumente scăr-
bōse ale mormēnturilor consciinței vred-
niciei naționale.

(Va urma.)

Brașov, 19 Iulie v.

Proiectul lui Kristoffy. Diarul »P. L.«
scrie, că ministrul de interne Kristoffy pre-
gătesce un proiect de lege despre votul
universal secret pe comune.

Acest proiect de lege, în cas că gu-
vernul Fejervary va fi la putere până
la redeschiderea dietei, se va presenta le-
gislațiunei ungare în prima ședință a dietei.

Germania și Anglia în marea baltică.
Marele diar »Hamburger Nachrichten« pri-
mesce de la corespondentul său din Pe-

tersburg următoarea telegramă: Din isvor sigur aflu confirmarea scirei publicată deja, cum-că inițiativa întilnirii celor doi împărați a fost a împăratului german, care a adresat Țarului o depeșă de pe căstele suedeze. Amândoi împărați sunt foarte mult satisfăcuți de rezultatul întâlnirii lor, care înainte de toate înlătură orî-ce pericol pentru pacea europeană. Acesta însemnă, că împăratul Wilhelm a asigurat pe Țarul Nicolae că sunt false scirile despre intențiile atribuite Germaniei asupra mării baltice, de cătră pressa parisiiană, care a spus și spune chiar ađi, că împăratul Wilhelm ar vré să i-se cedeze un port norvegian pentru flota germană, și apoi înțelegându-se cu Olanda să domine marea baltică. Acesta ar fi determinat pe Anglia să trimită o mare flotă pe marea baltică în chip de demonstrație navală.

Din camera italiană. Camera deputaților a aprobat cu 268 de voturi contra 112, proiectul de lege propus de guvern, de a se plăti imediat societății căilor ferate datoriile necontestate, amânându-se pentru mai târziu plata celorlalte datorii. Președintele consiliului, Fortis, a rostit în această privință un discurs, care a fost aplaudat nu numai de majoritate ci și de opoziție. Camera a luat vacanțe.

Baronul Banffy la Deși.

Postul fișpan al comitatului Solnoc-Dobăca, însoțit de statul major al partidului său, numit »partidul nou«, din care firesce, nu putea să lipsescă nici popa Hock un acolit credincios al lui Banffy — s'a dus Duminecă în orașelul Deși dela unirea Someșului mare cu Someșul mic, spre a presida constituirea partidului său în acel oraș.

Din balconul primăriei a adresat o vorbire mulțimei adunate în piața orașului, expunându-și în nouă variație programul său bine cunoscut.

tea comitetului aranjator și de astă-dată tot avocatul Farkas, acel fiu de popă român, a fost care presidase și tãmbălăul Banffyst dela 1904 în acel oraș. Farkas Ianos a fost și de astă-dată, cel ce a rostit discursul de primire în gara din Deși.

Ce lumină a răspândit Banffy prin discursul său asupra situațiunei se va vedea din următorul scurt extras:

Inainte de toate recapitulă epoca de 6 ani, de când s'a retras dela putere, ăilele de contemplațiune impasibilă și apoi campania lui publicistică până la hotărîrea ce a luat-o de a pune temelile unui nou partid.

Cadrele partidelor vechi sunt învechite. Interesul statului maghiar cere să se înlătoreze luptele de drept public și să se zidim statul pe fundamentul existent.

Acum trebuie fără îndoială să luptăm pentru constituțiune. Cât va dura această luptă nu se știe. În sfârșit însă tot numai de vîrul va învinge. Increderea între Rege și Națiune se va restabili și va forma temelia pentru progresul secolelor viitoare. Vișta de stat se razimă pe pactul dela 1867. Tot pe această platformă se va face și descurcarea. Adresa coaliției primii de toate partidele este concepută pe această basă. Partidul nou este tot pe aceste principii întemeiat. Partidul nou este încă tot mic, dăr și cei din alte tabere primind adresa, au contribuit la victoria stéguii noastre.

Care este scopul partidului nou? Scopul acestui partid este zidirea statului național în direcție liberală, democratică. *Votul universal* este admis și de acest partid. Cerem mai departe o nouă împărțire a cercurilor electorale, reducerea numărului, *instrucțiunea națională, o politică universală națională, garantarea însușei limbii statului*, regularea reciprocității on-fesiunilor, autonomia catolică, regularea dreptului de proprietate și *colonisările* ar vor trebui făcute cu observarea intereselor naționale, suprimarea lipsei de muncă și limitarea emigrărilor și a pauperismului, reforma impozitelor pe basă progresivă, scutirea minimului de existență, regularea dreptului de întrunire, trecerea administrației în resortul statului, avînd în vedere interesele naționale etc.

In chestiunea militară paritate. Îmba statului și caracterul național să fie introdus în școlile militare, la instrucțiunea soldaților, în comandă, serviciu etc. Între curte maghiară paritetica etc.

Orî care ar fi guvernul—închei Banffy — va trebui să respecte și să realizeze programul partidului nou, șgurul care îi va asigura isbânda.

Afară de »generalul« partidului nou, au mai vorbit și alții, între cari popa Hock. Acesta s'a dus după amiază și la vecernie în biserica franciscanilor și a ținut și de pe amvon o predică. Raportul nu spune decît și acolo, a făcut politică. În învălmășala, în care trău, ușor se pôte întâmpla, că popa cel ce minșta a propovăduit la tribuna politică șboiții de exterminare împotriva altor naționalități, după amiază la vecernie să pfeaze și amvonul cu devisele sale intolente.

După întrunire, firesce, s'a dat banchet, la care n'au lipsit nici toaste.

Atitudinea Sașilor ardelei

în conflictul dintre corônă și parlament.

În ăiarul »Budapester Tagebt« a apărut ăilele trecute din pēna unui politician sas un articol sub titlul de m sus. Autorul articolului vorbind despre criza actuală, constată că atitudinea deputaților sași în acest conflict trebuie bine și serios cumpănită și că ideia atașării epu-

taților sași la grupul disidenților nu trebuie respinsă a limine. Se mai ăice apoi că Sașii nu aspira în nici un cas la mulțămăta Austriei și că într'un cas dat se vor simți îndatorați a-se întrepune împreună cu frații lor maghiari pentru constituția maghiară.

Acest articol a fost reprodus și comentat de ăiarele șasesci din Sibiu și Brașov recunoscînd ambele ăiare, că articolul lui »B. T.« conține multe adevăruri.

În numărul său de ieri »Bud. Tagbltt.« publică un nou articol din pēna unui »Sas ardelean«, care se ocupă cu comentariile făcute de ăiarul »Sieb. D. Tgbltt« și »Kr. Zeitung« la sus amintitul articol. Din acest articol-răspuns estragem următoarele părți caracteristice pentru părerile ce domnesc în sinul politicianilor sași.

Conflictul constituțional, ăice autorul sas, a isbucnit în totă forma, și datorința Sașilor este de a clarifica situațiunea lor cu privire la politica ce trebuie să o urmeze în cazul dat. Introducerea limbii maghiare de comandă în regimentele unguresci, deși neplăcută multora, nu stă în contradicere cu programul poporal șasesc, care recunoșce expres îndreptățirea limbii statului și nu cred că se va afla între Sași cineva, care s'ar opune serios acestui postulat al coalițiunei premitînd că instrucțiunea soldaților se va face ca și până acuma atît la honvedime cât și la armata comună în limba maternă a soldatului.

Politicianul sas e de firma credință că în curînd va urma o înțelegere între corônă și partidele coalisate în cestiunea armatei. În fața acestui fapt atitudinea deputaților sași trebuie lămurită înainte de a-se deschide camera. În împrejurările date continuarea politice șasesci de până acuma ar însemna pentru Sași un martiraj fără scop. Și cine ar trage de aici folos? Sigur că nu poporul șasesc. Decî *videant consules!*

SCIRILE DILEI.

— 1 August.

D-l Dr. A. Mureșianu, proprietarul și directorul fôiei noastre a plecat cu trenul accelerat de aseră în străinătate spre a face o cură mai îndelungată. Dorim să se întorcă sănătos și deplin recreat în mijlocul nostru.

Daruri pentru Casa națională. În favorul Museului istoric și etnografic românesc, ce se va inaugura în Sibiu în ăia de 6/19 August a. c. s'au mai dăruit în ăilele din urmă următoarele obiecte: 1) d-l Florea Pernea, zaraf în Brașov, 11 bani diferiți din ultimii doi secolî; 2) d-l Nic. Vlaicu, absolvent al școlii comerciale superioare, un inel vechi cu sigil. — Daruri deosebit de prețioase a făcut părintele *Romul Verzea* din Satulung, zelosul președinte al agenturei »Asociațiunei« din această comună (parochia Sf. Archangelii), carele a donat pe sēma Casei naționale următo-

rele lucruri: 2 tipsii de cositor din anii 1734 și 1753, 1 anteriu alb (dulămiță) bine conservat, un opaiț roman, 22 bani vechi bătuți pe un taler de lemn, un clondir vechi de cositor pentru chemătorii la nuntă (din a. 1760), un chisternic pentru prescuri și colaci, un sigil vechi, un blid vechi frumos smălțuit, o iconiță de la Ierusalim sculptată în lemn de cedru. Tot prin stăruința părintelui Romul Verzea s'au mai dăruit și următoarele obiecte: portretul protopopului Alexe Verzea și sabia centurionului Irimie Verzea din 1848 (ambele dăruite de d-na Carolina Ir. Verzea) sabia decurionului Nic. Pană tot din 1848 (dăruită de d-na Maria Ciută); un băltag din sec. XVIII (dăruit de d-l G. T. Median); 2 pistole vechi (dăruite de d-l Alexe Pană și de d-na Ana Popa-Cujbă); un gârbaci vechi de piele (dăruit de d-l Radu Chescă); 2 blide vechi, mai multe figurî de caș și o biblie din 1795. — Însemnăm aici, că agentura din Satulung (bis. Sf. Archangelii) a adunat pentru *exposițiunea »Asociațiunei«* o bogată colecțiune de țesături, cusături, broderii, vestminte etc., cu totul 104 piese, care de care mai frumoșe și artistic executate. Acestă colecțiune, care va forma de bună sēmă o podobă a expozițiunei, s'a și expedit la Sibiu în 3 cutere (valise) mari.

Regele Carol și regina Elisabeta a României au vizitat Duminecă după amiază Azuga, însoțiți de d-na Olga Bengescu, damă de onore și maiorul Baranga, adjutantul regelui. Părechea regală a sosit pe neașteptate într'o trăsură trasă de 4 pony. D-l I. G. Babeș, directorul fabricii de postav, care se afla din întâmplare în parc, a dat MM. LL. deslușirile necesare asupra fabricilor din Azuga, unde lucrează un număr de peste 1600 lucrători. Din parc părechea regală s'a dus la fabrica de mobile a lui Ludovic Rhein, unde au făcut mai multe comande. Regele și-a exprimat dorința de a-se face în parcul din Azuga un restaurant și berărie pentru timpul de vară.

Distingerea unei artiste române. ăiarele franceze aduc vestea că d-ra Mariora Ventura, fiica bătrânului ăiarist și autor dramatic Gr. Ventura, a obținut la concursul de tragedie ce a avut loc la conservatorul din Paris, premiul I-iu cu unanimitate la tragedie și premiul al II-lea la comedie.

În preajma serbărilor din Sibiu. În vederea serbărilor, ce se vor ține la Sibiu din privilegiul inaugurării museului național, s'au format în mai multe orașe ale României comitete, cu scop de a organiza excursiunile ce se vor întreprinde din partea oșpeților din România la Sibiu. Preocupat ni-se scrie din mai multe orașe ale României numărul celor ce doresc a lua parte la serbările din Sibiu este foarte mare. Ministrul român de interne a dat ăilele acestea ordin poliției din Căineni de a libera pe sēma excursioniștilor români bilete pentru trecerea frontierei fără pașaport.

Viitorul rege al Norvegiei. ăiarul »Temps« înregistrează scirea, că al treilea fiu al împăratului Wilhelm, Eitel Frideric, e preconisat ca rege al Norvegiei.

Un apel. Un »Român bănățen« publică în ăiarul »Drapelul« din Lugosiu un

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Meteorologia și prognosticul timpului.

De Gavrilă Todică.

— Fine. —

În sensul scrierilor unor calendare din secolul XVII în ăia de sf. Iacob (25 Iulie n.) putem sci cum va fi erna următoare:

| | |
|-----------------------------|------------------------------|
| 25 Iulie înainte de amiază: | Iarna până la Crăciun va fi: |
| dacă plouă | blândă, domolă; |
| dacă e sōre și cald | aspră, gerosă. |
| Aceiași ăi după prânz | Iarna după Crăciun va fi: |
| dacă plouă | domolă; |
| dacă e cald | gerosă. |

Cu privire la ploile de vară sunt preferite ciclurile de 40 ăile. La potop încă a ploaie 40 de ăile în capăt. Astfel calendarul țărănesc ține, că de ploaie în ăia lui Ciril și Metodiu va ploaie 40 de ăile. Același lucru îl afirmă Neamțul despre ăia

Mariei (2 Iulie n.): »Regnet's an unerer Frauen Tag, wenn sie über das Geirge geht, so regnet's nacheinander virzig Tage«. Aceeași credință e cu mult mai răspândită cu privire la ăia de Sf. Meard (8 Iunie n.) Mai târziu vom vedea rotul științific al acestor credințe. Înșăși o regulă țărănescă, o »Bauernregel«, ne spune, că nu trebuie să le luăm din literă în literă: »Sanct Medard keinen Regen tra! Es regnet sonst wohl vierzig Tag; oēr auch mehr, wer 's glauben mag.«

3-a. Sunt unele cicluri determinate de poziția stelelor.

Sub acest raport s'a observat dja din vechime, că bună-ōră la ivirea de cu sēră a »Cloștei cu pui« se ivesce și sezonul ploilor de toamnă (Octomvrie.)

Multe sunt combinațiile, ce se fac în legătură cu fazele Lunei. Fazele Lunei se succed în ordinea lor cunoscută. Timpul se schimbă și el în disordinea sa, ce întrece pe cea a poeților, fără ca să i-se pōtă constata nexul cu fazele Lunei. Și decă se nimeresce, de Luna nouă concordă cu schimbarea timpului, tot atît de dese sunt casurile, când nu concordă. Astro-

nomul frances Faye, pe când era ministru de instrucțiune publică în Franța, ordonă să se scrie de sute de orî în școlile populare: »Il n'est pas vrai que la nouvelle lune change les temps«. (Nu e adevărat, că luna nouă schimbă timpul.)

* * *

Causa cea mai apropiată a vînturilor este presiunea atmosferică, respective deosebirea acestei presiuni. Din ținuturi cu presiune mare aerul trece în regiuni, unde presiunea e mai mică. Mișcarea de trecere va fi cu atît mai repede cu cît este mai mare diferența de presiune între aceste locuri. (Așa numitul gradient.)

Presiunea atmosferică, respective starea barometrului în unul și același timp e egală în multe locuri. Să luăm o hartă și să împreunăm cu linii aceste localități. Înmediat vom obține așa numitele *linii izobare* sēu linii de presiune atmosferică egală.

Linii izobare tradēză anumită regularitate.

Decă împreunăm, de exemplu, locurile

unde presiunea e 750 mm.; apoi pe cele cu presiune de 755 m., în fine, pe cele de 760 mm., vom observa, că linia de 750 mm. formēză un cerc neregulat; linia de 755 formēză un cerc mai mare; ēr cea de 760 unul și mai mare: amîndouē întîndîndu-se jur-împrejurul cercului intern de 750 mm. Vorbind geometricesce, avem de a face cu cercuri concentrice, dintre cari cel intern e cu presiunea cea mai mică; el represintă *depresiunea*.

Îndată, ce s'a început publicarea izobarelor s'a putut constata, că în locuri cu presiune mică sunt aprōpe inevitabile ploile sau vînturile, îndeosebi când depresiunea e pronunțată. A doua ōră, s'a putut constata că depresiunea progresēză în general, dela apus spre răsărit ceea-ce concordă cu observările remarcate mai sus, despre mersul ploilor.

Să presupunem, că într'un timp dat, se apropie de noi o depresiune pronunțată, în timp ce maximul barometric se află în nordul Europei.

Urmarea e, că ne putem aștepta la vînturi dela nord.

Cursul la bursa din Viena.

Din 31 Iulie n. 1905.

| | |
|--------------------------------------|------------|
| Renta ung. de aur 4% | 118.— |
| Renta de corone ung. 4% | 96.95 |
| Impr. oail. fer. ung. in aur 3 1/2% | 87.45 |
| Impr. oail. fer. ung. in argint 4% | 96.60 |
| Bonuri rurale croate-slavone | 97.50 |
| Impr. ung. ca premii | 218.25 |
| Losuri pentru reg. Tisei si Seghedin | 165.85 |
| Renta de hartie austr. 4 2/10 | 100.60 |
| Renta de argint austr. 4 2/10 | 100.55 |
| Renta de aur austr. 4% | 119.35 |
| Renta de corone austr. 4% | 100.60 |
| Bonuri rurale ungare 3 1/2% | 92.90 |
| Losuri din 1860. | 157.25 |
| Actii de-ale Banței austro-ungarã | 16.32 |
| Actii de-ale Banței ung. de credit | 783.50 |
| Actii de-ale Banței austr. de credit | 667.50 |
| Napoleonori | 19.10 |
| Mãrci imperiale germane | 117.17 1/2 |
| London vista | 240.12 1/2 |
| Paris vista | 95.52 1/2 |
| Note italiene | 95.65 |

Cursul pieței Brașov

Din 1 August n. 1905.

| | |
|---------------------------|------------|
| Bancnote rom. Cump. 18.96 | Vënd. 19.— |
| Argint român. | 18.92 |
| Napoleon ori. | 19.06 |
| Galbeni | 11.20 |
| Mãrci germane | 117.20 |
| Lire turcesc | 21.50 |
| Scris. fonc. Albina 5% | 101.— |
| Ruble Rusesel | 2.63 |

De inchiriat imediat

2 odăi frumoșe mobilate, una mare cu 3 ferestri, una mai mică cu 2 ferestri spre stradă, cu intrare separată, eventual și bucătărie, în Strada neagră nr. 35. 1—*1847.

Pentru morburî de stomac!

Celor ce prin recelã, inbuibare mâncãri sreu de mistuit, ferbințeli, prea reci, sãa viștã neregulatã și'atra un morb de stomac și anume:

Catar de stomac, cãrœi, dureã, mistuire rea, se recomandã un mijloc bun de cas, probat de mai mulți ani cu efect bun
Vinul de burueni (Krãterwein) a lui Hubert Ullrich

Vinul de burueni este prãarat din burueni excelente și vindecãtore cu vin bun, intãrece stomacul și organismul de mistuire al omului. Vinul de buueni delãturã mistuirea rea, și ajutã la formarea de sãnge sããtos.

Folosirea vinului de burueni elãturã morburile de stomac deja la inceput. De aceea sã se foloseascã deimpuriu. Simptome ca: dureri de cap, rãgãialã, grãtã, slãbic une, vomare, dipare adese-ori dupã folosirea a cãteva sticle de vin de burueni.

Constipațiã și urmãrile ca neastimpër, colicã, bãtaie de inimã, insomniã, corãstione la ficat, splinã, hemoroide, se delãturã intrãruițãnd vinul de burui. Asemenea curãtã din stomac materii stricãcioșe prin eșirea ușorã la scarz

Slãbiciunea, paliditate, feței, anemia, debilitatea

provin adeseori din mistuire rea și dn dispoziție lohnãvicioșã a ficatului. Persõne cari pãtinesc de lipsa de otit, nervositãte, durere de cap, insomnie, tãngese cu inctul Vinul de burueni dã impuls puterii de viațã, Vinul de burueni excitã apãtul, ajutã mistuirea și hrãnesce, mișcã prefacerea substanțelor, alinã nerv excitati și produce vioiciune de viațã. Multime de scrisori de multuire confrunã acestea.

Vin de burueni se epetã in sticle à 3 cor. și 4 cor. in farmaciile diu: Brașov, Sãcele, Otian, Rãșnov, Codlea, Tiuțari, Helchiu, Bod, Feldiõra, Ilyefãlva, Uzon, Magyaros Nãpatak, Papolcz, Zãgon, Kovãszna, Beresnyõ, Sepsi-Szt.-Gyõrgy, Bõlõn, Nagyajta, Bãth, Miklosvãr, N.-Baczon Zombor, Darocz, Homorod, Kõhalom, Ugra, Kacza, Zsibe, Lemnek, Bãrãnykut, Boldogvãros, Boholcz, Szãsztyukos, Bethlen, Sãrkány, Almãszõ, Zernest, Tõrcsvãr, Vajdarecse, Voila, N.-Sink, Aiud, Panticu, Kãzdivasãrhely, rzsãbetvãros, Segesvãr, Nagyszeben și in tõte farmaciile din orașele mici și mari din rdeal și din țãrile strãine. — Farmaciile din Brașov: a d-lor Heinrich G. Obert, Vic Roth, Eugen Neustãdter la „Ingerul pãzitor“, Ferdinand Jekelius la „Speranțã“. — Trite sãu mai multe sticle cu prețurile originale in ori și ce localitate din Austro Unga.

— Sã se ferescã de imitație. —

Cereți anume **Vin de burueni a lui Hubert Ullrich.**

Vinul de burueni al meu este ijloc secret. E compus din vin malaga 450.0, spirt de vin 100.0, Glicerin 100.0, Vinșu 240.0, sirop de fragi 150.0, sirop de cireșe 320.0, fincen, anason, rãdãcina helen, iãdãcini americane, rãdãcini de inzian, rãdãcini calmusa a. 10.0. Aceste pãrți constituie sã se amestece.

Primul stabiliment de vãpsitorie artisticã cu abur și spãlãtorie chemicã.
FABRICA. Str. nãsipului Nr. 1/a.
Biroul principal str. Hirscher Nr. 3.
(Vis-à-vis de sala de concert)
Se recomandã pentru vãpsit Garde-robe de dame, bãrbați, intregi ori desfãcute, asemenea și pentru curãțit.
Cu tõtã stima:
W. Kõrner.
7—100 (1830)

Unde se mãnãncã bine și se bẽu VINURI curate de Mediaș **BERE de Pilsen** „Urquell“ prospetã dela cep in fie-care și? ? La ~ ~ ~
Restaurantul Schwarzburg in Brașov, Str. Spitalului nr. 20.
Lista de bucate romãnescã.
De o cercetare numerosã se rõgã
C. R. GLIGORE CRISTEA, conducãtorul restaurantului.
97—0

Eu
cunosc pentru cultivarea pielii special pentru a curãti fața de pistru și a dobãndi o colõre delicatã a feței, sãpunul medicinal cel mai bun și cu efect, sãpunul probat **Bergmann's „Lilienmilchseife“** (Marca: 2 minerl.)
de Bergmann & Co. in Tetschen a/E.
Se capetã bucatã cu 80 bani, la farmaciile:
VICTOR ROTH la „Ursu“,
FR. STENNER la „Leu“,
JUL. HORNING la „Arap“,
E. NEUSTãDTER, „Schutzengel“ in Brașov;
drog. **TEUTSCH & TARTLER.**
și la farmacia **W. LINGNER**, in Sighișõra.

Copiiilor prooum și adulților un neproțubil dar damneșesc!

Izvorul „GLORIA“ de Arkos

in fer și lithiu-hydrocarbonic fõrte bogatã
apã mineralã medicinalã

de un efect miraculos, necauãnd iritațiuni de sãnge și unflaturã la stomac, ca cele mai multe ape minerale prã concentrate in acid carbonic liber și in sãruri mineralice.

(Autorisatã ca apã medicinalã prin decret ministerial intern Nr. 401—1905).

Apa mineralã „Gloria“ este un remediu de curã fõrte prețios, care stãrnesce poftã de mãnãcare și inlesneșce mistuirea de minune, promovetã secrețiunea uduului și acretã uduului, in mod frappant și ințluențetã membrele fegmatice ale organelor respirãtõre, circulațiunea sãngelui și activitatea nervilor intrã un mod surprinãdetõr.

Tot așã și pentru copii in ori-ce etãte este apa mineralã „Gloria“ deasemenea o beuturã fõrte prețioșã, doritã instinctiv de dãnșii, care favorizetã sãnãtãții lor in modul cel mai imbucurãtõr.

Bẽut cu Șampanie, cu vin sãu cu bere, apa „GLORIA“ va paralisa efectul ameșitor ale acestor beuturi mai ales asupra ore-erilor și a nervilor de multe-ori fõrte vãtãmãtõr, sub ori ce împrejurare.

Pe baza unui studiu fõrte minuțios mẽ simt deã obligatã a publica, cã ori și cine cãtrã sine, pãrinții inșã și cãtrã copii lor vor comite mai mult ca o neglijențã, decã n'ar incerã a efectul minunat al acestei naturalã și intrãdevãr binecuvẽntatã apã mineralã, care se manipulezã la izvor, — pe cãt stã in puțiũa omenesã — cu cea mai deosebitã severitate.

Deposit propriu in Brașov, Str. aței nr. 6,

(vis-à-vis de SCHWARZBURG),
unde se aflã cu schimbarea sticlelor:

o sticlã de un litru apa mineralã „Gloria“ pentru 20 filleri,
" " " 1/2 " " " " " 14 "

Josef Gyõrgy,

administrațiunea izvorului „Gloria“ de Arkos.

A V I S.

Prenumerațiile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și renoi ori și când la 1-mã și 15 a fie-cãrei lunã.

Domnii abonenți sã binevoiascã a arãta in deosebã, când voiesc cu espedarea sã li-se facã dupã stilul nou.

Domnii, ce se abonetzã din nou sã binevoiascã a scrie adresa lãmurit și sã arete și posta ultimã. **Administraț. „Gaz. Trans.“**

Ne mai pomenit de ieftin!!

500 Obiecte numai cu fl. 1.85.

1 Ciasornic elegant, care merge 35 ore cu lanț aurit; 1 ac de cravatã cu brillant Simili; 1 inel cu petri imit. pentru bãrbați și dame; 1 garniturã frumoșã constãnd din manjete, gulere și nasturi 8% aur-double; 6 basmale de in; 1 Cãlimãr de nickel cu mehanism engl; 1 oglindã cu etui pentru dame; 1 Sãpun parfumat, 1 Notiz fin legat, 20 obiecte impõtante de corespondențã, 12 condeie engleșe pentru cancelarie și 300 obiecte folositoare in casã. Tote la olãtã cu ciasornicul, care singur face bani, costã 1 fl. 85 c. — Se pot procura cu rambursã sãu trimiterea sumei inainte, dela Magazinul de mãrfuri **C. GRÜNER Krakau, nr. 84/48.**

Cine cumpetã 2 Pachete, dau gratis 1 briceag frumos cu 2 tãșuri. (1—2.)
Ce nu convine se rentorc banii.

Plecarea și sosirea trenurilor de stat reg. ung. in Brașov.
Valabil din 1 Maiũ st. n. 1905.

Plecarea trenurilor din Brașov.

Dela Brașov la Budapesta:

- I. Trenul mixt la ora 5-32 min. dimin.
- II. Tr. accel. (peste Clușiu) la ó. 2-45 m. p. m.
- III. Trenul de pers. la ora 8-7 min. sãra.
- IV. Tr. accel. p. Arad la orele 10-26 m. sãra.

Dela Brașov la Bucurescã:

- I. Trenul de persõne la ora 3-55 m. dim.
- II. Tren accel. la orele 4-59 m. dim.*
- III. Trenul mixt la orele 11-35 m. a. m.
- IV. Trenul accel. la ora 2-19 min. p. m. (ce vine pe la Clușiu).
- V. Tren mixt la orele 6-50 sãra.* (care circulã numai la Predeal).

Dela Brașov la Kezdi-Oșorheiu și Cluc-Ghimes:

- I. Trenul de pers. la ora 5.15 min. dim.*
- II. Trenul mixt la ora 8-45 min. a. m.*
- III. Trenul de per. la ora 2-50 m. p. m. (are legãturã cu Ciuc-Szereda).
- IV. Tren de pers. la orele 6.34 m. sãra.* (* au legãturã pãnã la Ciuc-Gyimes).

Dela Brașov la Zãrnescã (gara Bartolomeiu)

- I. Trenul mixt la ora 9-2 min a. m.
- II. Trenul mixt la ora 3-14 min. p. m.
- III. Tren mixt la óru 9-47 sãra
- IV. Tren de pers. la 6-14 dim. (numai Dumineca)

Sosirea trenurilor in Brașov:

Dela Budapesta la Brașov:

- I. Tren acc. p. Arad la orele 4-52 m. dim.
- II. Trenul de persõne la ora 7-50 dim.
- III. Tr. accel. peste Clușiu la ó. 2-9 m. p. m.
- IV. Trenul mixt la ora 9-27 min. sãra.

Dela Bucurescã la Brașov:

- I. Tren. de pers. la ora 7-28 min. dim.
- II. Trenul accel. la ora 2.18 min. p. m. (Are legãturã cu Sibiu și Cluj).
- III. Trenul pers., la ora 4-55 m. p. m.
- IV. Trenul mixt. la ora 9-18 min. sãra.
- V. Tr. accel. la orele 10-14 m. sãra.

Dela Kezdi-Oșorheiu și Ciuc-Ghimes la Brașov

- I. Trenul de persõne la ora 8.25 m. dim.* (are legãturã cu Ciuc-Sereda).
- II. Trenul de pers. la ora 1-59 m. p. m.*
- III. Trenul mixt, la ora 6-10 m. sãra.*
- IV. Tren mixt, la orele 10-04 m. sãra. (* au legãturã cu Ciuc-Gyimes).

Dela Zãrnescã la Brașov (gar. Bartolomeiu.)

- I. Trenul mixt la ora 7-02 min. dim.
- II. Trenul mixt la ora 1-12 min. p. m.
- III. Tren mixt la ora 7-43 sãra.